

УДК 301.085:340.111.5:354.42

БЕЛЯКОВ К.І., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач наукового відділу правових проблем інформаційної
діяльності Науково-дослідного інституту інформатики і права
НАПрН України

ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНФЛІКТ ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: СУТНІСТЬ І СПІВВІДНОШЕННЯ

***Анотація.** Розглядається конфлікт, як соціальний феномен та юридична категорія, його сутність та складові етапи правопорушення в інформаційній сфері, як крайньої форми конфлікту, а також зв'язок з етапом настання юридичної відповідальності.*

***Ключові слова:** інформаційна сфера, соціальний конфлікт, соціальна та юридична конфліктологія, інформаційні правопорушення, юридична відповідальність.*

***Аннотация.** Рассматривается конфликт, как социальный феномен и юридическая категория, его сущность и составные этапы правонарушения, в информационной сфере, как крайней формы конфликта, а также связь с этапом наступления юридической ответственности.*

***Ключевые слова:** информационная сфера, социальный конфликт, социальная и юридическая конфликтология, информационные правонарушения, юридическая ответственность.*

***Summary.** A conflict is examined, as the social phenomenon and legal category, its essence and component stages of offence, in informational sphere, as an extreme form of conflict, and also connection with the stage of incurrance of legal responsibility.*

***Keywords:** informative sphere, social conflict, social and legal conflictology, informational offences, legal responsibility.*

Постановка проблеми. Життя суперечливе, у ньому кожний індивід так чи інакше самовизначається й самоутверджується в процесі конфліктологічної взаємодії протягом його існування. Саме так завжди розвивалося суспільство, такі наші реалії і під час формування нової цивілізації – інформаційного суспільства, в якому особистість постає головною цінністю, творцем і руйнівником, що породжує проблемні ситуації, пошукові, конфліктні, продуктивні й негативні вчинки, у тому числі в інформаційній сфері та виникаючих при цьому відносинах – інформаційних правовідносинах.

Формуючи політику та психологію сучасного світосприйняття, демократичне суспільство, процеси глобалізації та інформатизації створюють умови для проблемного пошуку й динаміки прогресивної життєтворчості. ХХІ століття вимагає від особистості глибоких фахових знань, інноваційного хисту, знання інформаційних технологій, навичок їх використання в соціальну діяльність та процесі комунікації.

Уникнути конфліктів в інформаційній сфері (позначимо їх як “інформаційні конфлікти”) та їхніх наслідків, часом негативних, що можуть привести до юридичної відповідальності в разі перетворення в правопорушення, практично неможливо, тому й постає потреба вивчення їх сутності, динаміки, досвіду вирішення, прогнозування, запобігання та правової охорони. Але, на жаль, до досліджування зазначеної проблематики, яка є комплексною та міжгалузевою, сучасна наукова думка в галузі інформаційно-правових досліджень практично не звертається.

Метою статті є теоретико-методологічне дослідження сутності конфліктів в процесі виникнення інформаційних правовідносин, їх правової сутності як прецеденту настання юридичної відповідальності за їх скоєння.

Виклад основного матеріалу. Конфлікт – ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони.

У повсякденному спілкуванні термін “конфлікт” застосовується щодо широкого кола явищ – від збройних сутичок і протистояння різних соціальних груп до службових чи сімейних суперечок, до проблем кожної особистості, які супроводжують її протягом усього життя. Але, конфліктувати можуть не тільки соціальні групи та окремі особистості, а й групи тварин і особини у тваринному світі, технічні системи. Тому, говорячи про конфлікт між людьми чи громадськими групами, ми маємо на увазі саме “соціальний конфлікт”, як “різновид взаємодії між індивідами, групами індивідів або соціальними інститутами. Специфіка цього виду взаємодії припускає зіткнення суб’єктів, обумовлене їхнім прагненням до реалізації своїх цілей і інтересів” [1, с. 20].

Конфлікт – досить складне соціальне й психологічне явище, успішність вивчення якого багато в чому залежить від якості вихідних методологічних і теоретичних передумов та методів, що використовуються. Вирішення певного кола проблем, що спричинили зародження конфлікту, може сприяти подоланню тих труднощів, які вже позначилися у зв’язку з визначенням сутності конфлікту [2, с. 81].

Конфлікти є предметом вивчення науки конфліктології – вчення про конфлікт, його генезу, протікання, наслідки тощо [3]. За визначенням М.І. Пірен, *конфліктологія – “наука в багатьох вимірах: вона охоплює людину, її місце в природі, людському суспільстві і специфіку психологічних оцінок та внутрішньоособистих вимірів. Конфліктологія – міждисциплінарна галузь знань. У ній мають місце поняття та категорії багатьох наук, які певною мірою пов’язані з проблемами життя і розвитку”* [4]. Іншими авторами конфліктологія визначається як наука про зіткнення, проблемне функціонування особи, людського суспільства, природи та взаємодії людини і природи.

Наука конфліктологія має інтегративний характер, вона збагачується життєвим досвідом і досягненнями усіх галузей науки, розвивається активністю думки, розмаїтістю вчинків, мудрістю сприймати проблеми та розв’язувати їх. Тому, мабуть, поняття конфлікту сьогодні не належить якійсь одній певній галузі знань (науки) чи практики. Це соціальний феномен, який проникає в усі сфери людського соціуму, тому його й почали вивчати фахівці різних галузей науки.

Конфлікти мають місце у всіх галузях суспільного життя, у тому числі й в галузі права. Розуміння правочинності, що виражає суть права, є не що інше, як певне домагання, вимога до навколишніх, здійснювати або, навпаки, не здійснювати певних дій. На відміну від моралі, яка ґрунтується на самозобов’язанні, право впливає на волю інших суб’єктів, психічно примушуючи їх до визначеної поведінки. У таких випадках ми маємо справу із правовим або юридичним, конфліктом – протиправною ситуацією (правопорушенням). Юридичний конфлікт, будучи різновидом соціального конфлікту, має ряд специфічних характеристик і особливостей, які досліджує юридична (правова) конфліктологія – галузь соціології права та, водночас, соціальної конфліктології, предметом вивчення якої є юридичний конфлікт, а також правові норми й акти, що визначають правовий статус індивідів, соціальних спільностей, груп, інститутів і організацій у контексті конфліктної ситуації.

Розглядаючи юридичний (правовий) конфлікт, як специфічну форму соціальної взаємодії (комунікації), автори походять із того, що в остаточному підсумку конфлікти

обумовлюються свідомістю людей [5, с. 35]. При цьому в якості причин, що викликають конфлікти, вказуються розбіжності індивідуальних і суспільних цінностей, розлад між очікуваннями, практичними намірами й учинками осіб, непорозуміння людьми своїх дій по відношенню одне до одного, усіякі непорозуміння, логічні помилки та взагалі семантичні труднощі в процесі комунікації, недолік і “неякісність” інформації тощо [6, с. 83-84]. Останнє, яскраво передає інформаційну сутність юридичного конфлікту.

Юридичні конфлікти, як і інші соціальні конфлікти, підрозділяються на кілька типів. Так В. Касьянов В. і В. Нечипуренко пропонують наступну класифікацію:

– *за галузями права* (адміністративні, цивільні, трудові, сімейні, фінансові, кримінальні, кримінально-процесуальні, виправно-трудова та міжнаціональні);

– *за характером відповідних правових норм* (забороняючи, зобов’язуючи і уповноважуючи);

– *внутрішні конфлікти* (конфлікти, що виникають у ході діяльності системи правозастосовних і правоохоронних органів, пов’язані з роботою прокуратури, суду, міліції, органів безпеки);

– *нормативно-правові конфлікти* [1, с. 48].

На сучасному етапі розвитку теорії держави і права, з появою інформаційного права та його формуванням і затвердженням в якості галузі права, уявляється можливим говорити про інформаційні (точніше, інформаційно-правові) конфлікти, як специфічну форму соціальної взаємодії (комунікації). До головної причини, що викликають конфлікти в інформаційній сфері, мабуть можна віднести прагнення до отримання певної свободи у інформаційному (“віртуальному”) просторі без урахування розбіжності індивідуальної і суспільної моралі, життєвих цінностей, розладу між очікуваннями, практичними намірами й учинками осіб, непорозуміння людьми своїх дій по відношенню одне до одного, усіякі непорозуміння, логічні помилки, тощо. Джерела інформаційного конфлікту необхідно шукати в соціальних конфліктах, тому що він є не чим іншим, як формою соціального конфлікту.

Завдяки своєму міжгалузевому характеру, інформаційні конфлікти, як правило, пов’язані з різними галузями законодавства – адміністративним, цивільним, трудовим, сімейним, фінансовим, кримінальним, кримінально-процесуальним чи виправно-трудова правом.

За правовими нормами інформаційні конфлікти можуть мати як забороняючий, так і зобов’язуючий чи уповноважуючий характер завдяки своїй комплексній природі. Так, порушення заборонної норми призводить до інформаційного конфлікту держави в особі органів владних повноважень з фізичною або юридичною особою, що припустили правопорушення, та навпаки. При порушенні зобов’язуючих норм можливий інформаційний конфлікт між державою (в особі його представника) і зобов’язаною особою, причому, як зобов’язана особа повинна виконувати норму, так і представник влади повинен вимагати від цієї особи її виконання, а якщо ні, то він сам вступає в конфлікт із державою. Порушення уповноважуючої норми приводить до конфлікту між уповноваженим суб’єктом органу державної влади та приватною особою, інформаційні права якої можуть бути порушені діями першого. Наприклад, такі інформаційно-правові конфлікти виникають через зловживання посадовими особами своїми службовими обов’язками та можливостями, наприклад, щодо обігу публічної або приватної інформації.

За територіальними ознаками, форма конфліктів, що розглядається, теж може носити як внутрішній (внутрішньодержавний), так й міжнаціональний (міжнародний) характер, пов’язаний з нормами міжнародного інформаційного права.

Інформаційні конфлікти теж можуть виникати у ході діяльності системи правозастосовних і правоохоронних органів, роботою прокуратури, суду, міліції, органів державної безпеки. Як відомо, робота правоохоронних органів не застрахована від помилок, некомпетентності, відсутності спеціальних знань та навичок, перевищення службових повноважень. Можуть виникнути, та виникають, інформаційно-правові конфлікти не тільки між особою (фізичною чи юридичною) та зазначеними “силовими” структурами, а й окремими правоохоронними та правозастосовними органами, наприклад, між органами адвокатури та слідства.

Мабуть, треба особливо виділити *інформаційні нормативно-правові (текстуальні) конфлікти*, що виникають через суперечливість норм права та складають окремий різновид інформаційних конфліктів – конфліктні ситуації, в яких безпосередні учасники взагалі відсутні, а сам конфлікт відбувається на рівні нормативних визначень, породжених недосконалістю текстів законодавчих актів щодо регулювання інформаційних відносин та юридичної техніки їх застосування. Якщо соціальна значущість текстуальної офіційної норми права нижче, то вона або не одержує правового значення, або з часом перестає функціонувати і застосовуватися та втрачає правовий характер. Вирішення текстуальних інформаційних конфліктів в законодавстві можливе як за допомогою правових процедур, так й через соціальний вибір між двома конкуруючими текстами, що стає справою часу.

Тут можна виокремити протиріччя між двома або кількома нормативними актами, між нормами права та правозастосовною практикою, протиріччя між декількома правозастосовними актами, розходження в розумінні правових норм, що особливо характерно приписам інформаційного права в час його формування та становлення в якості галузи права. Відомо, що деякі правові акти можна тлумачити неоднозначно, що спричиняє протиріччя в правозастосовній діяльності різних гілок влади та призводить до правових колізій.

Саме тому, останнім часом, науковці все частіше говорять про можливість використання багатофункціональних систем інформаційної та експертно-аналітичної підтримки прийняття рішень в управлінській та правотворчій діяльності, як прикладних розробок спеціалізованих інформаційних технологій в межах процесу правової інформатизації та досліджень в науковому напрямку “правова інформатика”, здатних виявляти такого роду правові колізії в правових нормах та узгодженість законопроектів з чинним законодавством [7].

Конфліктні ситуації, що виникають в інформаційній сфері, обумовлені, насамперед, різним сприйняттям людьми ситуації, що склалася, інтерпретацією намірів і поведіння, прийняттям відповідних рішень, а часом, “віртуальним” характером виникаючих правовідносин. По-перше, виникненню конфліктної ситуації в сфері інформаційних відносин передують настання загрози для досягнення поставленої мети хоча б одному з учасників взаємодії; по-друге, будь-якому конфліктові передують спірна ситуація (однак не всяка спірна ситуація веде до конфлікту).

Конфліктна ситуація в інформаційній сфері також визначається об’єктивними обставинами і може бути створена навмисно однією зі сторін для досягнення певної мети у майбутньому (можливо, з метою скоєння інформаційного правопорушення).

Для цілей найбільш ефективного та оперативного розв’язання інформаційних конфліктів, а також їх попередження необхідно визначити просторово-тимчасові межі. У загальній конфліктології виділяють три аспекти визначення меж конфлікту, а саме: *просторовий, тимчасовий, суб’єктний* [8, с. 50]. Аналогічно можна визначити межі

інформаційного конфлікту, який, як вже зазначалося вище, є лише формою (різновидом) соціальних конфліктів.

Просторова межа інформаційного конфлікту визначає територію, на якій відбувається конфлікт, що має значення для вибору адекватної форми впливу з метою врегулювання внутрігрупового, внутрішньодержавного або міжнародного конфлікту.

Тимчасова границя інформаційного конфлікту визначає його тривалість у часі (початок, розвиток, загасання та закінчення), що має значення для кваліфікації дій учасників конфлікту та вирішення питання про юридичну відповідальність.

Спільна ситуація в сфері інформаційних відносин (по аналогії з О.В. Дмитриєвим [9, с. 14]) розвивається за наступними стадіями:

– початок інформаційного конфлікту, що обумовлюється об’єктивними причинами та суб’єктивними ознаками поведінки одного із суб’єктів, спрямованими проти іншого. Тому, для визнання інформаційного конфлікту таким що почався потрібні дві умови:

1) один суб’єкт свідомо й активно діє з метою завдання збитку іншому суб’єктові конфлікту, при цьому форма його дії може носити як інформаційний, так й правовий характер;

2) другий суб’єкт (опонент) усвідомлює, що зазначена дія спрямована проти його інтересів і уживає відповідні дії проти першого – саме з цього моменту можна вважати, що конфлікт почався.

Таким чином, якщо діє лише один учасник або учасниками проводяться тільки уявні дії, конфлікт відсутній.

– загасання чи розвиток конфлікту:

1) загасання конфлікту виникає при відсутності сприйняття спірної ситуації як конфліктної, тому подальші стадії конфлікту не настають;

2) розвиток конфлікту (інформаційний інцидент) настає як результат сприйняття ситуації в інформаційних відносинах як конфліктної хоча б одним із суб’єктів, внаслідок чого він активізує свої дії та зачіпає інтереси іншого. Можливий розвиток ситуації до фази порушення норм чинного національного законодавства чи норм міжнародного права, що приведе до скоєння правопорушення – крайньої форми інформаційного конфлікту, подальших передбачених законом процесуальних дій, і притягнення до відповідної юридичної відповідальності. Таким чином, розвиток інформаційного конфлікту, може відбуватися з поступовим розширенням складу його учасників, іноді його предмету.

– закінчення конфлікту являє собою припинення дій усіх протиборчих сторін, незалежно від причин, якими був породжений конфлікт.

Деякі автори виділяють інші стадії юридичних конфліктів: виникнення, загострення, загасання (поновлення, загострення, пошуки згоди), припинення. Інформаційні конфлікти можуть розвиватися за аналогічною схемою, при цьому процес їх вирішення трохи затягається у випадку застосування невірних методів.

Певним плацдармом і яскравим прикладом виникнення та розростання конфліктів можуть слугувати, так звані, чати або соціальні мережі в Інтернеті, які, найчастіше, носять віртуальний характер.

Суб’єктна межа конфлікту слугує для визначення кількості та соціального або правового статусу учасників конфлікту на момент його початку. Розширення цієї межі вказує на ускладнення структури конфлікту та необхідність пошуку інших способів вирішення конфлікту.

Саме на зазначених етапах та їх межах, як правило, виникають проблеми правового регулювання завдяки їх можливої невизначеності, що є характерною особливістю конфліктів в інформаційній сфері. Бачиться, що вирішення цього комплексу проблем можливе лише за умови розробки специфічних механізмів та правового регулювання, основу яких має складати запропонований нами раніше, *технологічно-правовий метод*, як *“застосування сертифікованого легально, в межах чинного законодавства, спеціалізованого програмно-технологічного продукту (інформаційної технології), здатного забезпечити виконання соціальних норм та правових приписів у сфері регулювання правових відносин, що виникають під час здійснення інформаційної діяльності, шляхом спеціально-технологічного впливу на можливі неправомірні дії суб’єктів”* [10], який є специфічним методом саме інформаційного права.

Науковці справедливо підкреслюють, що *“бурхливий розвиток інформаційних технологій призводить до шумового забруднення інформаційного простору. При цьому таке забруднення відбувається не лише внаслідок постійного збільшення кількості інформації. Насущною проблемою інформаційного суспільства є інформація протиправного змісту – порнографічна, що ганьбить честь і гідність особи, що розпалює міжнародну ворожнечу тощо”* [11, с. 41].

У цьому зв’язку, мабуть, спочатку слід визначити, які елементи конфлікту мають правову природу або, принаймні, можуть бути пов’язані із правовими інституціями та категоріями.

Якщо провести цей аналіз відповідно до логіки розвитку конфлікту і його елементами, то насамперед слід згадати учасників конфлікту. За соціологічною класифікацією О.В. Дмитриєвим поділяє суб’єктів юридичного конфлікту на три рівні: індивіди, соціальні групи, держави (народи). Із правових позицій виділяються дві групи суб’єктів: фізичні і юридичні особи [9, с. 36].

Якщо йдеться про протиборство юридичних осіб, то конфлікт обов’язково набуває юридичного характеру, тому що між цими суб’єктами складаються, (або вже існують) правові відносини; крім того, розв’язати такий конфлікт можна швидше за все лише шляхом застосування правових норм.

Для інформаційної сфери більш характерними є ситуації, коли конфлікт розгортається між фізичними особами, які, будучи громадянами, зазвичай є суб’єктами певних правовідносин. Це накладає помітний відбиток на їхню поведінку в конфлікті. Учасник конфлікту, що перебуває в тих або інших правових відносинах, повинен порівнювати свою поведінку з існуючими нормами права, пам’ятати, що певний розвиток подій може стати небайдужим для правоохоронних органів, а отже, і для самих учасників подій, що відбуваються. Суб’єкт конфлікту згодом може стати учасником цивільного, адміністративного або кримінального процесу як позивача, відповідача, потерпілий, обвинувачений або свідок. Така перспектива загрожує багатьом суб’єктам інформаційних конфліктів й може привести до юридичної відповідальності. У деяких випадках юридичний аспект конфлікту залишається вибіркоким, тобто стосується не всіх, а лише окремих його учасників.

Тому, повертаючись до причин інформаційних конфліктів треба зазначити, що деякі з них породжуються особливими, специфічними мотивами, однак є й загальні, характерні для всіх різновидів, які, мабуть, можна згрупувати й представити в наступному вигляді:

– *ціннісна (морально-етична)* – група причин, обумовлених особистісними системами переконань, принципів поведіння, цілей, бажань і т. ін.;

– *структурна (управлінська)* – група причин, до якої відносяться взаємозалежність діяльності, неправильний розподіл відповідальності, неопрацьованість структур і норм (правил) управління, недостатня узгодженість прав і функцій;

– *комунікативна* – група причин включає поведінку суб’єктів, яка не відповідає очікуванням навколишніх;

– *суб’єктивна* – група причин обумовлена обмеженістю кола осіб, що мають законні права доступу до інформаційних ресурсів чи технологій.

Як наслідок, зазначені причини зумовлюють, так звані, “інформаційні правопорушення” – крайню форму конфліктної ситуації, що утворюються в різних сегментах інформаційної діяльності та виникаючих при цьому правовідносинах, які полягають в певних діях її суб’єктів.

Спробуємо відстежити причини виникнення конфліктних ситуацій з позицій Політики ІЛМ (Information Lifecycle Management – Управління життєвим циклом інформації (обігу) інформації) [12], який складається з певних стадій (етапів), а саме її створення, зберігання, поширення (розповсюдження), споживання та знищення.

Так, у процесі створення інформаційних ресурсів конфлікти виникають завдяки володінню інформаційними ресурсами, об’єктом (носієм) інформації, а саме, в момент виникнення права власності на інформаційний продукт, під час визначення кола суб’єктів такої власності (*приватноправовий аспект*) чи під час забезпечення правового захисту конфіденційної інформації, права на таємницю, а також забезпечення реалізації конституційного права на інформацію інших осіб (*публічноправовий аспект*). Мабуть, зазначені причини можуть розглядатися як привід для виникнення конфліктів й на етапах зберігання та знищення інформації.

До конфліктів у сфері створення інформаційних ресурсів, мабуть, можна віднести й ситуації, які вище ми позначили як “інформаційні нормативно-правові” чи “текстуальні конфлікти” (юридичні помилки, колізія правових норм), породжені в процесі нормотворення недосконалістю текстів законодавчих актів щодо регулювання інформаційних відносин (інформаційного законодавства) та юридичної техніки їх застосування.

На стадії *поширення (розповсюдження) інформації* виникають певні інформаційні причинні бар’єри, як технологічні, так і психологічні, що породжують інформаційно-правові конфлікти.

Серед технологічних перешкод поширення інформації можуть бути штучні бар’єри (наприклад, поширення сигналів у недозволеній смузі частот чи відсутність засобів телекомунікації з будь-яких інших причин).

Як специфічну, можна розглядати окрему групу психологічних бар’єрів, долаючи які необхідно ураховувати той факт, що “центр ваги” процесів комунікації в суспільстві доводиться на вибірковість сприйняття повідомлень. Інформаційні ресурси являють собою послідовність окремих елементів, що надходять до індивіда з навколишнього світу. Однією з основних характеристик людини, як одержувача інформації, є наявність максимуму інформації або оригінальності повідомлення, які він здатний сприйняти за одиницю часу. Якщо дане повідомлення перевищує цю норму, людина змушена відмовитися від сприйняття загальної форми й вдатися до виділення та запам’ятовування окремих подробиць [13, с. 22].

Відомо, що споживання інформації обумовлено:

– *потребою в інформації* – усвідомлення індивідом необхідності одержання та використання в практичній діяльності, відомостей про події, факти, процеси;

– *інтересом до інформації*. Бажання знати може бути мотивоване як насущними потребами, так й простою життєвою цікавістю. Саме завдяки останньому й розвивається сучасний напрямок Public relations. Інтерес частіше за все обумовлений потребою в інформації та уявляє собою певну вибірку даним суб'єктом інформаційної діяльності з величезного масиву соціально-політичної інформації, функціонуючої в даному суспільстві.

– *необхідністю пошуку інформації*, обумовленою можливостями суб'єкта та правовими особливостями положення інформаційних ресурсів (наприклад, режимом доступу до них). Саме тут і розвиваються найбільш складні інформаційні конфлікти, найчастіше отримуючи кримінально-правове забарвлення;

– *сприйняттям інформації*, необхідністю оцінки її вірогідності, логічного й професійного аналізу, використання з метою формальних висновків і логічних умовиводів, ухвалення рішення. Цей процес є абсолютно суб'єктивним, і на нього впливає соціально-культурний рівень індивідуума, який відбиває певну систему його культурних цінностей.

Тому конфлікти *при споживанні інформаційних ресурсів* можуть виникати як наслідок відсутності потреби в окремих з них, перспективи їх подальшого використання, що в свою чергу породжує певні проблеми правових можливостей.

Висновки.

Сутність інформаційного конфлікту полягає в тому, що це найбільш гострий спосіб розв'язання протиріч в інтересах, цілях, поглядах, що виникає в інформаційній сфері та в процесі соціальної комунікації, протидії суб'єктів інформаційних відносин, порушенні їх прав та обов'язків, в процесі обігу чи захисту інформаційних ресурсів, зазвичай супроводжується використанням інформаційних технологій та виходить за межі моралі, соціальних правил і правових норм, створюючи протиправну ситуацію – інформаційне правопорушення.

Розвиток конфліктної ситуації до фази порушення норм чинного національного законодавства чи міжнародно-правових актів, приводе до скоєння протиправних суспільно небезпечних дій (дій або бездіяльності) – правопорушення, як крайньої форми інформаційного конфлікту, подальшого проведення передбачених законом процесуальних дій, і притягнення до юридичної відповідальності.

Уявляється можливим відкоригувати надане нами раніше [14] визначення поняття “інформаційне правопорушення” з позицій інформаційно-правової конфліктології, як конфліктну ситуацію, що склалася в результаті протиправних суспільно небезпечних дій (дій або бездіяльності) суб'єкта інформаційної сфери, пов'язаних з негативними наслідками впливу інформації, використанням інформаційних технологій, порушенням інформаційних прав і свобод людини, що несуть за собою юридичну відповідальність у вигляді санкцій, передбачених чинним законодавством та нормами Міжнародного права.

Однією з основних передумов конфліктів в інформаційній сфері є недосконалість законодавчої бази, що актуалізує необхідність проведення глибокого інформаційно-правового дослідження феномену “інформаційний конфлікт”, розробки налагодженого, ефективного правового механізму реалізації інформаційно-правових норм.

Використана література

1. Касьянов В.В. Социология права : учебное пособие / В.В. Касьянов, В.Н. Нечипуренко. – Ростов н/Д : Феникс, 2001. – 480 с. – (Серия “Учебники “Феникса”).
2. Анцупов А.Я. Конфликтология / А.Я. Анцупов, А.И. Шипилов. – [3-е изд.]. – Спб. Питер, 2007. – 496 с.

3. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Конфликт. – Режим доступу : [//www.uk.wikipedia.org/wiki/Конфликт](http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Конфликт)
4. Передне слово : словник-довідник термінів з конфліктології ; під ред. проф. М.І. Пірен, проф. Г.В. Ложкіна. – Київ-Чернівці, 1995.
5. Лобанов А.П. Функции уголовного преследования и защиты в российском судопроизводстве : автореф. дис. на соискание научной степени д-ра юрид. наук / А.П. Лобанов. – М., 1996.
6. Боер В.М. Информационное право : учеб. пособие / В.М. Боер, О. Г. Павельева. – Ч. 1 : ГУАП. – СПб., 2006. – 116 с.
7. “Ексор” – інформаційно-аналітичний центр ЛОГОС – ІАС підтримки прийняття рішень. – Режим доступу : [//www.ecsor.com.ua/?pid=879036539&id=85](http://www.ecsor.com.ua/?pid=879036539&id=85)
8. Громова О.Н. Конфликтология : курс лекций / О.Н. Громов. – М. : Изд-во ЭКМОС, 2000. – 320 с.
9. Дмитриев А.В. Конфликтология : учебное пособие / А.В. Дмитриев. – М. : Гардарики, 2000. – 320 с.
10. Беляков К.І. Правове регулювання “віртуального простору” / К.І. Беляков // Наука і правоохорона. – 2011. – № 2 (12). – С. 102-109.
11. Золотар О.О. Про поняття “інформаційний шум” у правовідносинах / О.О. Золотар // Інформація і право. – № 1(4)/2012. – С. 70-74.
12. 3 матеріалів Технологічного університету Квінсленду, Австралія. – Режим доступу : [//www.tils.qut.edu.au/initiatives/informationmanagement/lifecycle](http://www.tils.qut.edu.au/initiatives/informationmanagement/lifecycle)
13. Гаврилов О.А. Информатизация правовой системы России. Теоретические и практические проблемы / О.А. Гаврилов. – М. : Издательство “Юридическая книга” при участии издательства “ЧеРо”, 1998. – 144 с.
14. Беляков К.И. Понятие “киберпреступление” в контексте формирования языка информационно-правовых исследований / К.И. Беляков : *материалы междунар. науч. конфер. [“Информационные технологии и безопасность. Проблемы научного и правового обеспечения киберпреступности в современном мире” (ИТБ-2011)], (Киев, 26 мая 2011 г.)* : сб. научных трудов. – К. : ИПЕРИ НАН Украины, 2011. – С. 93-100.

~~~~~ * * * ~~~~~